

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

Treball Final de Grau

La lectura en el pensament de Gregorio Luri i Glenn Doman.
Implicacions en Educació Infantil

Autora

Andrea Fontanet Rubiño

Tutora

Mapi Ballesteros Panizo

Facultat d'Educació

2023/2024

Índex

Resum	4
1. Introducció	6
2. Objectius de recerca	8
3. Marc teòric	9
3.1. Vuit tesis sobre les aportacions de Gregorio Luri	10
3.2. El període 0 - 6 anys segons Glenn Doman	13
4. Metodologia i tècniques de la recollida d'informació i l'anàlisi de les dades	19
4.1. Fonts d'informació	19
4.2. Anàlisi de les fonts	20
5. Discussió	21
6. Conclusions	25
7. Referències bibliogràfiques	28
8. Annexos	29
Annex 1	29
Annex 2	33

Índex de taules i figures

Taula 1. Evolució de la capacitat d'un infant per aprendre una llengua	14
Figura 1. Gràfica sobre la capacitat d'aprenentatge en el període 0 - 6 anys	15
Taula 2. Evolució del creixement del cervell	16
Taula 3. Categorització dels principis fonamentals a considerar sobre l'aprenentatge de la lectura dels infants de 0 a 6 anys	21
Taula 4. Mètode Doman per a l'aprenentatge de la lectura	33

Resum

La lectura és un procés que implica comprendre, descodificar paraules i entendre el seu significat. Tanmateix, la lectura requereix atenció, motivació i preparació prèvia. El procés d'aprenentatge de la lectura al qual s'enfronta un nen o una nena no es dona de forma natural i espontània, és per aquest motiu que els mestres i les mestres d'educació infantil han de ser conscients de tot allò que comporta per un infant la lectura, i considerar que la forma en què es desenvolupi aquesta condicionarà la seva ensenyança futura, ja que sense una bona capacitat lectora, l'infant tindrà moltes més dificultats en la seva vida acadèmica.

Aquest treball és una revisió bibliogràfica sobre les aportacions de Gregorio Luri i Glenn Doman en la lectura i quines implicacions té el pensament dels dos autors en educació infantil. Per fer-ho s'han comparat les contribucions aportades per part de cadascun dels autors i s'han classificat i discutit les seves idees, arribant a unes conclusions concretes sobre la informació extreta. Amb aquest treball es pretén donar una perspectiva oberta quant a la lectura en el període d'educació infantil i conscienciar a mestres i adults sobre la rellevància d'una preparació prèvia al procés lector.

Paraules clau: Llenguatge | Entorn | Període sensible | Nivell sociocultural | Coneixement expansiu

Resumen

La lectura es un proceso que implica comprender, decodificar palabras y entender su significado. Asimismo, la lectura requiere atención, motivación y preparación previa. El proceso de aprendizaje de la lectura al cual se enfrenta un niño o una niña no se da de forma natural y espontánea, es por este motivo que los maestros y las maestras de educación infantil tienen que ser conscientes de todo lo que comporta para un niño la lectura, y considerar que la forma en que esta se desarrolle condicionará su enseñanza futura, dado que sin una buena capacidad lectora, el niño tendrá muchas más dificultades en su vida académica.

Este trabajo es una revisión bibliográfica sobre las aportaciones de Gregorio Luri y Glenn Doman en la lectura y qué implicaciones tiene el pensamiento de los dos autores en educación infantil. Para hacerlo se han comparado las contribuciones aportadas por parte de cada uno de los autores y se han clasificado y discutido sus ideas, llegando a unas conclusiones concretas sobre la información extraída. Con este trabajo se pretende dar una perspectiva abierta en relación con la lectura en el período de educación infantil y concienciar a maestros y adultos sobre la relevancia de una preparación previa al proceso lector.

Palabras clave: Lenguaje | Entorno | Período sensible | Nivel sociocultural | Conocimiento expansivo

1. Introducció

En l'actualitat, i determinat pel currículum d'educació infantil regit pel *Decret 21/2023*, la lectura ha d'estar present en diferents àmbits de l'ensenyament i l'escolarització dels infants des dels 0 als 6 anys. Entre d'altres, es destaca el desenvolupament lector dels infants a través de models lectors de referència, sabers com el de literatura infantil o bé el desenvolupament del llenguatge dels infants.

Considerant la rellevància que té el currículum d'educació infantil dins dels centres educatius i les programacions de totes les propostes realitzades a l'aula, no s'hauria de contemplar la lectura com a un dels ensenyaments primordials en l'etapa d'educació infantil? Per aquest motiu, no s'hauria de donar a les aules un espai exclusiu per fomentar el procés lector dels infants en el període 0 - 6 anys?

Es troba que el procés d'aprenentatge de la lectura comença a abordar-se quan els infants estan finalitzant el període escolar d'educació infantil, és a dir, infants de 4, 5 i 6 anys, i també als nens i nenes que inicien el període d'escolarització d'educació primària. No seria rellevant conèixer si realment aquest procés lector pot fomentar-se amb una intervenció primerenca? És a dir, no seria interessant poder conèixer quins factors poden intervenir en el procés lector dels nens i les nenes molt abans de començar a llegir?

Bé, aquest treball pretén abordar quins són els principis, les tesis i les idees de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés lector d'un nen o una nena en el període 0 - 6 anys, i a partir d'aquí, poder conèixer les implicacions i funcions que els adults tenen dins d'aquest procés. Aquesta recerca no només donarà a conèixer quines implicacions poden afavorir el procés lector, si no ajudarà a conscienciar a la societat sobre la importància de fomentar des d'edats primerenques el llenguatge i la lectura en els infants, processos que tenen una estreta relació que s'abordarà al llarg d'aquesta investigació.

Per tal d'elaborar un estudi rigorós el treball s'ha estructurat començant per l'exposició dels objectius que han guiat aquest treball, seguint pel marc teòric i la metodologia, arribant cap al final una discussió i per últim les conclusions. Al final del treball també es troben els annexos que complementen informació esmentada al llarg de la investigació. Seguidament, es realitza un breu resum sobre el contingut que es trobarà als diferents apartats del treball.

Començant pels objectius plantejats per a la realització d'aquest treball, aquests han estat creats a partir d'un objectiu principal i general que consisteix a conèixer les aportacions de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés d'aprenentatge de la lectura en educació infantil.

Pel que fa al marc teòric, aquest està dividit en dos apartats: en primer lloc, l'elaboració de vuit tesis segons les aportacions de Gregorio Luri, i, en segon lloc, els principis més rellevants del procés lector que aborda Glenn Doman. El marc teòric elaborat permet al lector obtenir informació sobre diversos temes que tenen implicacions rellevants en l'aprenentatge de la lectura dels infants, entre les quals es troben la importància de llegir en veu alta als nens i nenes, la quantitat de vocabulari que comprèn un infant, com afecta el nivell sociocultural de les famílies i de l'infant en aquest procés lector, quina influència té el context i l'entorn en el qual es troba un infant.

Seguint per la metodologia del treball, aquest s'ha creat a partir d'una revisió bibliogràfica sobre Gregorio Luri i Glenn Doman, i per tant en aquest apartat es trobarà informació sobre quines han estat les fonts d'informació analitzades per l'elaboració del marc teòric i quins passos s'han seguit per dur a terme l'anàlisi de les fonts per tal de poder extreure'n unes conclusions finals a partir de la discussió.

Fent referència a aquesta última, la discussió del treball ha estat elaborada a partir d'una anàlisi molt concreta dels punts més rellevants del marc teòric, a partir dels quals s'ha realitzat una categorització dels components essencials i rellevants que ha considerat l'autora a partir de la comparativa realitzada entre els dos autors. Aquesta categorització s'ha centrat a incloure tres categories: la predisposició natural per aprendre a parlar vs. la no predisposició biològica per aprendre a llegir, el nivell sociocultural familiar i la implicació familiar i docent.

Finalment, a les conclusions del treball es troba una petita reflexió sobre quines implicacions acadèmiques ha tingut la realització d'aquesta investigació, així com una breu síntesi del que s'ha anat abordant al llarg del treball, amb una reflexió sobre el paper de l'adult, l'escola i quina influència poden tenir en el procés d'aprenentatge de la lectura. Per acabar, també s'aborden aspectes sobre les limitacions, la influència d'aquest treball al context educatiu i quines podrien ser les futures línies de recerca.

2. Objectius de recerca

L'objectiu principal de la recerca és **conèixer les aportacions de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés d'aprenentatge de la lectura en educació infantil**. A partir d'aquest, s'han plantejat tres objectius generals, a partir dels quals han sorgit un seguit d'objectius de caràcter específic.

- Conèixer el pensament de Gregorio Luri sobre l'aprenentatge de la lectura
 - o Aprendre quins són els principis i les tesis que contribueixen de forma significativa en el procés d'aprenentatge de la lectura segons el pensament de Gregorio Luri
- Conèixer el pensament de Glenn Doman sobre l'aprenentatge de la lectura
 - o Conèixer la importància del període 0 - 6 anys amb l'àmbit de la parla i la lectura
 - o Analitzar quines idees i principis de Glenn Doman són rellevants per l'aprenentatge de la lectura en els nens i nenes en el període 0 - 6 anys
 - o Aprendre de quina forma es pot realitzar una estimulació primerenca en relació amb la parla i la lectura dels infants en el període 0 - 6 anys
- Conèixer el paper de les famílies i mestres en el procés d'aprenentatge de la lectura segons Gregorio Luri i Glenn Doman
 - o Contrastar el pensament de Gregorio Luri i Glenn Doman, proporcionant una discussió entre els principis comuns que defensen
 - o Reflexionar sobre com el pensament dels dos autors esmentats poden ser aplicats per les famílies i els mestres d'educació infantil per afavorir de forma significativa el procés d'aprenentatge de la lectura en els infants del període 0 - 6 anys

3. Marc teòric

El marc teòric d'aquest treball està basat en les tesis i principis de Gregorio Luri i Glenn Doman sobre l'adquisició de la lectura en infants que es troben en l'etapa dels 0 als 6 anys i quins aspectes s'han de tenir en compte durant aquest procés.

Per una banda, Gregorio Luri és mestre, pedagog i filòsof, fet que li ha permès treballar en diferents nivells d'ensenyança. Al llarg de la seva trajectòria professional ha rebut diferents premis de prestigi i ha publicat dues dotzenes de llibres.

L'autor presenta en el seu llibre *Sobre el arte de leer. 10 tesis sobre la educación y la lectura* diversos aspectes a considerar en l'etapa d'educació infantil per tal que els infants creixin amb una bona base i predisposició per l'aprenentatge de la lectura. Tanmateix, amb el seu llibre *El deber moral de ser inteligente. Conferencias y artículos sobre la educación y la vida* aborda no només temes relacionats amb la lectura, sinó la forma en la qual s'educa, què s'educa i com, per tant, fa referència al paper de mestres i famílies dins del procés d'aprenentatge d'aquests infants, així com les condicions socioculturals en les quals es troben els nens i les nenes. A partir d'aquests, s'han destacat vuit tesis tenint en compte els aspectes rellevants d'aquests dos llibres que influeixen en el procés lector dels nens i nenes d'educació infantil.

Per una altra banda, Glenn Doman és fisioterapeuta des de 1940 i des d'aquest moment va iniciar-se en el camp de desenvolupament del cervell infantil, fins i tot va fundar a Filadelfia els *Institutes for the Achievement of Human Potencial* (Instituts per l'Assoliment de les Possibilitats Humanes) l'any 1955, on es va realitzar un treball específic amb infants amb lesions cerebrals a partir del qual es van donar uns descobriments fonamentals sobre el creixement i desenvolupament d'infants que no pateixen cap tipus de lesió.

Doman és l'autor del llibre *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé* en el qual tracta diversos aspectes que poden fomentar l'aprenentatge dels infants. Sobretot, se centra en l'aprenentatge a edats primerenques, és a dir, de quina forma es pot estimular el coneixement i les capacitats dels nadons des del naixement fins als 6 anys de vida, període imprescindible per l'autor quant a l'aprenentatge de la lectura.

3.1. Vuit tesis sobre les aportacions de Gregorio Luri

Considerant que l'ésser humà no neix amb una predisposició biològica per aprendre a llegir, s'afirma que el procés d'aprenentatge de la lectura no sorgeix de forma natural. Segons Luri (2023) «nuestros cerebros están diseñados para el dominio del lenguaje oral, pero la lectura requiere control del cuerpo (...), atención y, sobre todo, conocimientos previos» és per això que, en comparació a l'adquisició de la parla, la qual es va adquirint i desenvolupant de forma progressiva a l'hora que s'escolta la llengua oral, la lectura és un procés que s'ha de treballar de manera específica. Així doncs, la primera tesis a esmentar és la **no predisposició natural i biològica dels infants quant a l'aprenentatge a la lectura**, per tal de poder fomentar i estimular des del naixement d'aquests la motivació i una predisposició favorable cap al procés lector.

Tot i que la parla i la lectura no comparteixen la mateixa predisposició biològica, hi ha una relació molt estreta entre aquestes. Luri (2023) esmenta que és necessari tenir una bona parla per poder llegir bé. A més, destaca la importància dels mestres i les mestres quant a la parla, ja que aquests han de parlar molt dins de l'aula i fer-ho de manera correcta per tal de contribuir de forma significativa en la predisposició favorable dels nens i les nenes cap a la lectura. D'aquesta manera, es considera com a tesis rellevant **la importància de parlar bé per poder llegir bé**. Per tant, és imprescindible que tant mestres com familiars utilitzin un llenguatge adequat i enriquidor, per tal que els infants puguin nodrir-se d'aquestes interaccions amb els adults.

Així doncs, és primordial tenir present dins del procés lector dels infants quina funció té el paper de l'adult, concretant en l'àmbit educatiu, el paper del mestre o la mestra. Per aquest motiu Luri (2023) destaca la importància de **llegir en veu alta als nens i nenes**, donada la connexió que existeix entre parla i lectura. «Los niños que hablan bien leen mejor (...). Por eso los profesores deberían también leer a sus alumnos textos (...). Cuanto más les lean, más enriquecerán su vocabulario y más conocimiento sobre el mundo adquirirán (...)». (Luri, 2023)

Tanmateix, no només s'ha de considerar el fet de parlar bé per poder tenir una lectura correcta, donat que hi ha més aspectes que influeixen en el fet que el procés lector dels nens i nenes sigui suficientment estimulant i enriquidor per tenir com a resultat infants que llegeixin bé. Segons Luri (2018) els infants que tenen un ventall més ampli quant a comprensió de vocabulari, tenen millors resultats quant a la lectura. A més, és necessari que els nens i nenes comprenguin el 90% del vocabulari per tal de poder comprendre amb èxit un text. Això destaca la importància d'exposar als infants a llibres i contes, per afavorir l'aprenentatge de vocabulari i poder garantir així un bon aprenentatge de la lectura.

Luri (2018) esmenta una estadística molt rellevant sobre la diferència entre els infants que s'han exposat a menys de 10 llibres i els que s'han exposat a 500 o més, i el resultat d'aquesta és que s'observa una diferència d'un any entre els uns i els altres quant a coneixement. Per tant, s'ha de considerar com a factor de rellevància **la quantitat de vocabulari que comprèn un infant i l'exposició als contes** donat que això determinarà el seu nivell quant a coneixement adquirit, i posteriorment, l'aprenentatge de la lectura.

En efecte, el fet de proporcionar als infants un ampli ventall de vocabulari no afavorirà només al procés lector, sinó que permetrà una millor adaptació a la vida escolar dels infants. Segons Luri (2018) els nens i nenes que arriben als centres escolars amb un vocabulari reduït tenen dificultats per entendre tant al professorat com els llibres de text que es proporcionen, a diferència dels nens i nenes que disposen d'un ampli vocabulari, els quals presenten una adaptació molt més favorable i poden comprendre estructures sintàctiques més complexes. Luri (2018) afirma que *las condiciones de partida de los niños no pueden dejarnos indiferentes*. Els infants que creixen en un context familiar on el domini de la llengua és baix determinarà l'adquisició de vocabulari d'aquests, i per tant aquest domini i adquisició de vocabulari quant a repertori és molt reduït. Com s'ha comentat anteriorment, aquest fet determinarà quin tipus d'adaptació tindrà l'infant en l'escola. Així doncs, es pot abordar la idea que **el nivell sociocultural familiar és un factor determinant per a l'adquisició de vocabulari i consegüentment, per l'adaptació en la vida escolar de l'infant**.

Per tant, en el moment en què s'assegura l'aprenentatge de vocabulari i l'exposició als contes, el mestre o la mestra està proporcionant als infants més coneixements sobre un o diversos temes, fet que segons Luri (2018) garanteix que els nens i nenes estiguin més receptius per ampliar els seus coneixements, donat que entenen millor tot allò que està relacionat amb el tema que ja coneixen, és a dir, poden connectar amb els seus coneixements previs i més fàcilment retenir la nova informació. A més, Hirsch (2016) citat en Luri (2018) afirma que no existeix una habilitat general lectora, sinó que la competència lectora que adquireixin els infants dependrà del coneixement que aquests tinguin interioritzat sobre el tema que s'està llegint. Per consegüent, s'inclou com a tesis la importància de **fomentar el coneixement expansiu** dels infants, oferint als nens i les nenes un ampli ventall de temes a conèixer.

Com s'ha estat esmentant, es pot observar que tant la institució de l'escola com els mestres i les mestres han d'estar implicades per afavorir el desenvolupament de la parla i la lectura, ja que s'ha de garantir el desenvolupament integral de l'infant dins de les aules, sobretot

considerant que *las diferencias culturales se mantienen (...) incrementando hasta un 40% desde 1960.* (Luri, 2023)

Els infants provinents de famílies amb un nivell sociocultural més elevat tenen més exposició a contes, converses variades amb un vocabulari més ric i activitats culturals. The Economist (2006) citat en Luri (2023) afirma que les diferències lingüístiques comencen a observar-se de forma significativa als divuit mesos d'edat. A més, destaca que als quatre anys de vida els infants tenen formada l'estructura mental bàsica per poder imaginar fets futurs. Per tant, s'observa que el nivell sociocultural familiar influeix de forma significativa en l'aprenentatge, tant de la parla com de la lectura.

Seguint pel paper dels i les docents en l'educació i en el desenvolupament integral dels infants, l'autor defensa que *eres maestro cuando sabes por qué haces lo que haces.* (Luri, 2018) Gregorio Luri argumenta que no hi ha cap títol que regali la condició de ser mestre, sinó que aquests ho són un cop les seves accions tenen un rerefons i coneixen en tot moment el motiu pel qual realitzen certes intervencions. Així doncs, és imprescindible conèixer la importància de l'educació en el període d'educació infantil i quines són les tasques imprescindibles d'acció, que com esmenta Heckman (s.d.) a Luri (2018) serà en aquest període on s'han de desenvolupar les habilitats no cognitives com són l'atenció, la perseverança i el fet d'aprendre a postergar la gratificació. Per tant, els mestres i les mestres han de plantejar i seleccionar quines són aquelles habilitats que podran garantir un aprenentatge significatiu i enriquidor quant a la lectura, on Luri (2018) destaca l'educació de l'atenció com a mitjà per millorar la comprensió lectora dels infants, focalitzant el treball de la memòria a llarg termini.

Com s'ha pogut veure fins ara, la interacció entre el mestre o la mestra amb l'infant és imprescindible pel desenvolupament de la lectura i l'aprenentatge dels nens i nenes, però segons Luri (2018) aquesta interacció serà pròpiament educativa si es realitza "cara a cara". Com esmenta Luri (2018) aquesta és una *relació pedagògica fonamental entre un mestre que estima el seu ofici i domina l'art de llegir.* Aquesta **interacció cara a cara entre mestre i alumne** permet que l'alumne integri no només el llenguatge verbal de l'adult, sinó el seu llenguatge no verbal, la posició corporal, el moviment dels seus ulls quan diu una cosa i quan diu una altra.

(...) otro suceso. Tiene un indudable interés pedagógico, aunque a buen seguro nunca será recogido en los libros de historia de la educación. Se trata del caso (...) de Hanns el Listo, un caballo que parecía capaz de resolver problemas matemáticos. Su maestro y propietario era un profesor (...) llamado Wilhelm von Osten. (...)

Hans respondía (...) golpeando el suelo (...) con su pezuña.

Esta historia (...) dio motivo a tantas polémicas en toda Europa que en 1904 se creó una comisión para estudiarla científicamente. Estaba encabezada por el psicólogo y filósofo Osar Pfunst. (...)

Tras muchas observaciones complementarias, se dio cuenta de que Hans era infalible si el interrogador lo miraba a la cara. Pero si este se cubría la cabeza, Hans se ponía nervioso y podía llegar a morder. (...)

Todo lo que sabía era que precisaba detenerse en seco cuando algo en la cara de su interrogador le decía que tenía que hacerlo. El interrogador no era consciente (...) de que alguna alteración en sus facciones le indicara a Hans la señal esperada. (Luri, 2018, p. 24 i 25)

I amb aquest petit relat, Luri (2018) reflexiona sobre, si aquest procés cara a cara és educatiu per a un cavall, com no ho ha de ser per un infant?

3.2.El període 0 - 6 anys segons Glenn Doman

El pensament generalitzat que presenta Doman (2021) sobre la lectura, és que, per una banda, els nens i nenes presenten més facilitat per aprendre a llegir com menys edat tenen, i, per una altra banda, el fet que un infant domini la lectura i llegeixi correctament li proporciona eines per moure's millors, parlar millor i tenir una absorció de coneixement cada cop més elevada, per tant, el seu aprenentatge és més enriquidor.

Així doncs, si el cervell d'un nadó neix amb la capacitat suficient per a l'aprenentatge, de què dependrà que un nen o una nena aprengui a llegir? Està influenciat per la genètica o per l'entorn? «Aquellos bebés australianos nadaban hace veinte años porque una pareja de australianos pensaron que los bebés deberían ser capaces de nadar, y lo demostraron. (...) Aquella pareja era el entorno.». (Doman, 2021) Com bé exemplifica l'autor, la creença d'un adult sobre la capacitat que té un infant determinarà que aquell infant aprengui alguna cosa, per tant, és **l'entorn i el context** el que fa possible que aquest aprenentatge lector pugui tenir lloc, ja que seran les persones que fomenten aquest procés de lectura i proporcionen les eines necessàries per adquirir coneixement les que constitueixen l'entorn de l'infant.

Segons Doman (2021) els infants de dos i tres anys que presenten algun tipus de lesió cerebral llegeixen i comprenen millor que una tercera part de nens i nenes que no presenten cap tipus de lesió d'entre set i disset anys. Així doncs, l'autor justifica l'aprenentatge com a factor ambiental donat que cap infant té una predisposició especial genètica cap a la lectura, sinó que tenen la capacitat d'aprendre lingüísticament sempre que aquesta capacitat sigui estimulada.

Doman (2021) defensa que *el niño es un libro en blanco con la posibilidad de cualquier cosa que es, fue o será el ser humano, y continua así hasta los seis años.*

Todos los niños son unos genios de la lingüística. (Doman, 2021) Segons l'autor, quan un adult excel·lent està aprenent una llengua nova se li proporcionen moltes instruccions detallades sobre aquesta, en canvi, un infant de divuit mesos que està aprenent una llengua no rep cap mena d'instrucció. Després de divuit mesos s'observa que l'adult parla prou bé aquella nova llengua amb l'accent propi de la seva primera llengua o llengua de naixement, en canvi, l'infant no només parla la llengua prou bé, sinó que ho fa amb l'accent propi d'aquesta. Aquestes dades s'expliquen a la Taula 1, on es pot veure la predisposició d'aprenentatge lingüístic que un infant té durant els primers anys de vida.

Taula 1

Evolució de la capacitat d'un infant per aprendre una llengua

Edat	Evolució capacitat lingüística
12 mesos (1 any)	• Entén la llengua prou bé • Verbalitza primeres paraules
24 mesos (2 anys)	• Entén molt la llengua • Capacitat rudimentària per parlar
36 mesos (3 anys)	• Entén la llengua • Capacitat de parla suficient per a comunicar-se en gairebé totes les situacions
72 mesos (6 anys)	• Capacitat de parla perfecta, en la mesura del propi entorn

Nota. Elaboració pròpia a través de la informació aportada per Doman (2021, p. 61).

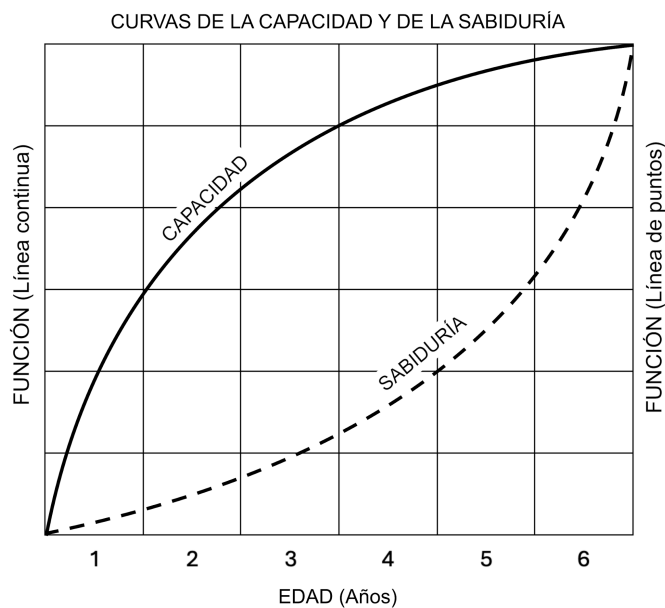
Tot i que aquesta evolució es dona de forma natural en tots els infants, la rigorositat de la seva parla dependrà del mateix entorn, és a dir, si l'infant neix en un entorn bilingüe on es parlen dues llengües, l'infant també parlarà dues llengües, de la mateixa manera que si neix en un entorn trilingüe en parlarà tres, i així successivament. (Doman, 2021). Així doncs, l'autor exposa la idea de la **predisposició i la capacitat que un infant mostra durant els primers anys de vida**

(0 - 6 anys) per l'aprenentatge lingüístic. «Todo lo que es o puede llegar a ser un bebé quedará determinado en sus seis primeros años de vida.» (Doman, 2021)

L'autor defensa que **la capacitat que presenta un infant a l'hora d'absorbir dades en brut és totalment inversa a la seva edat**, és a dir, com més elevada és l'edat d'una persona més difícilts serà el procés per adquirir dades, per contra, com menys edat més facilitat per la seva adquisició. És per aquest motiu que Doman (2021) afirma que és molt més fàcil ensenyar a un nen de tres anys que a un de quatre. Per explicar aquest fenomen, l'autor presenta una gràfica que es pot observar a la Figura 1, on s'explica visualment com evoluciona la capacitat d'un infant a banda de la seva saviesa.

Figura 1

Gràfica sobre la capacitat d'aprenentatge en el període 0 - 6 anys

Nota. El gràfic representa el progrés de la capacitat que té un infant per absorbir coneixement a mesura que passen els anys, a diferència de la seva saviesa. (Doman, 2021 p. 67)

A més, per continuar reforçant aquesta idea, Doman elabora una comparativa per tal de donar a entendre al lector aquest principi:

Al nacer, la capacidad de absorber datos se eleva como la lanzadera espacial cuando despegue de la plataforma de lanzamientos de cabo Cañaveral (...), y, como este mismo cohete, esta capacidad, después de haber alcanzado gran altura siguiendo una línea

cada vez más desviada de la vertical, adopta rápidamente un rumbo paralelo al suelo. Hacia los seis años, la ascensión ha terminado casi por completo. (Doman, 2021, p. 66)

Així doncs, segons Doman (2021) la capacitat que mostra un infant per adquirir coneixement i absorbir informació de forma natural sense esforç desapareix en arribar als sis anys, i, per tant, el desenvolupament significatiu del cervell finalitza. Aquest fet també s'explica pel procés de desenvolupament pel qual evoluciona el cervell des dels 0 fins als 6 anys, considerant-se aquest període el moment màxim de desenvolupament d'aquest. Doman (2021) proporciona breument les dades quant a creixement del cervell, que han estat recollides a la Taula 2.

Taula 2

Evolució del creixement del cervell

Edat (mesos)	Mida del cervell (cm)
Naixement (9 mesos)	35 cm
21 mesos	50 cm (15 cm més que l'anterior)
231 mesos	55 cm (5 cm més que l'anterior)

Nota. Elaboració pròpia a través de la informació aportada per Doman (2021, p. 74).

Contemplant que el període sensible per l'aprenentatge va des del naixement fins als sis anys, l'autor planteja com intervenir en aquest procés d'aprenentatge d'una llengua. Com bé afirma Doman (2021) **per poder ensenyar una llengua s'ha de poder arribar a la seva via auditiva**, i donat que durant els primers anys l'infant no ha madurat aquesta via, s'han de considerar tres requisits bàsics quant a la comunicació. Aquesta ha de ser clara, alta i repetida, és a dir, una comunicació forta (alta) i clara, i realitzada repetides vegades per tal que el missatge arribi a l'infant. D'aquesta manera, no només s'està fomentant l'aprenentatge de la llengua dels nens i nenes, sinó que s'està desenvolupant la via auditiva que arriba fins al cervell a través de l'ús d'aquestes, i aquest procés de naturalesa fisiològica és el mitjà pel qual aquesta via pot arribar a madurar. (Doman, 2021)

Tot i que és essencial ensenyar a un infant l'enteniment d'una llengua a través de l'oïda, existeix un altre procés neurofisiològic a través del qual es pot fomentar: utilitzar el missatge per

accedir a la llengua a través dels ulls, és a dir, per la via visual. Segons Doman (2021) el procés d'aprenentatge és exactament el mateix i també consta de tres requisits, és a dir, que el missatge sigui gran, clar i repetitiu. Aquesta és una informació que habitualment no es porta a la pràctica, fet que comporta dues conseqüències que l'autor destaca com a rellevants. Per una banda, el fet de no presentar el llenguatge a través de l'escriptura dificulta l'accés dels infants a aquesta, i en conseqüència, es converteix en un secret no accessible. Per una altra banda, el fet de no exposar als nens i nenes al llenguatge escrit dificulta el desenvolupament de les vies visual, i per tant aquestes es desenvolupen amb molta més lentitud en comparació a les vies auditives. (Doman, 2021) Així doncs, es veu la importància de desenvolupar i focalitzar l'atenció en els dos canals, tant l'oral com l'escrit, perquè això no només possibilitarà l'aprenentatge enriquidor de la llengua, sinó que permetrà el desenvolupament de les vies sensorials, que tot i que inicialment pot semblar irrellevant, aquestes componen tota la meitat posterior del cervell.

Seguint per aspectes que afavoreixen el procés lector dels nens i nenes en el període dels 0 als 6 anys, Doman (2021) emfatitza la importància d'**ensenyar coneixements enciclopèdics** als nens i nenes, és a dir, proporcionar a aquests infants un conjunt de coneixements variats, donat que segons l'autor, a partir dels coneixements neixen tota la resta d'habilitats, entre les quals es troba la llengua, i conseqüentment, la lectura. Així doncs, el paper de les famílies i els mestres i les mestres d'educació infantil és ensenyar coneixement, transmetre informació als infants a través de les dades, fet que fomentarà un bon desenvolupament del cervell a la vegada que l'infant podrà atribuir sentit als coneixements futurs, ja que tindrà la capacitat de connectar-ho amb els seus coneixements previs.

En el moment en què es parla de coneixements enciclopèdics, es fa referència a l'ensenyança de dades concretes. Segons Doman (2021) *si enseñamos a un niño pequeño los datos, él descubrirá las leyes por las cuales se rigen*, donat que aquesta és una funció pròpia del cervell humà. Chukovski (s.d.) citat en Doman (2021) va esmentar una paradoja en el seu llibre *From Two to Five (De dos a cinco)* publicat per la Universitat de Califòrnia on explica l'experiència d'un infant que utilitza el terme "correero" per referir-se al "cartero". Chukovski analitza el comportament de l'infant i arriba a una conclusió:

El niño de tres años ha debido revisar la lengua hasta llegar a la conclusión de que existen ciertas palabras tales como «pan», (...) «fruta», tales que si se les añade el sonido «ero» al final, se forma una palabra que designa a la persona que tiene por oficio entregarlos, y así se forman palabras como «panadero», (...), «frutero», (...). (Doman, 2021, p. 72)

Així doncs, s'observa com l'infant ha comès un error, però no s'ha equivocat amb la llei, donat que en el cas que el llenguatge no presentés irregularitats, l'infant hauria descobert una llei gramatical totalment lògica i aplicable a la llengua. (Doman, 2021)

En efecte, l'autor defensa l'aprenentatge de la lectura dels infants des dels primers mesos de vida d'aquest, i presenta un mètode de lectura (vegeu annex 2) per començar a implementar amb els infants com més aviat millor. El mètode presentat per Doman (2021) es basa en l'aprenentatge de paraules, donat que l'autor destaca que pels infants és més fàcil començar a llegir paraules que aprendre les lletres que les conformen. L'autor argumenta que quan l'adult ensenya paraules als nens i nenes, aquests estan aprenent a dominar la discriminació visual, i a més, les paraules a diferència de les lletres no són abstractes, per tant, els infants poden atribuir-li un sentit. A més, Doman (2021) justifica que les paraules són les unitats del llenguatge, en canvi, les lletres són únicament un material de construcció que es troba dins de les paraules. Així doncs, per l'autor l'aprenentatge de l'abecedari es donaria un cop els infants ja han après a llegir.

4. Metodologia i tècniques de la recollida d'informació i l'anàlisi de les dades

El treball desenvolupat durant el febrer del 2024 fins al maig de 2024 consisteix a una revisió bibliogràfica sobre els principis de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés d'aprenentatge de la lectura dels infants de 0 a 6 anys.

Aquest treball s'ha elaborat seguint les pautes de la tipologia d'investigació escollida, per tant, inicialment es va efectuar una selecció de documents seguint uns criteris específics, i seguidament, es va realitzar l'anàlisi seguint unes fases concretes.

A continuació, es desenvolupen aquests aspectes de forma detallada considerant dos vessants: primerament les fonts d'informació i seguidament l'anàlisi d'aquestes.

4.1. Fonts d'informació

Per seleccionar els documents que s'adaptaven als objectius plantejats a l'inici de la recerca es van incloure inicialment una selecció de sis llibres del mateix autor, entre els quals es van acabar seleccionant els que millor s'adaptaven a la informació que, per a la realització d'aquest treball de recerca, era rellevant. Per tal de contrastar els principis d'aquest autor concret, es va decidir afegir un últim llibre d'un altre autor, per tal de comparar el pensament de cadascun d'ells.

Els conceptes i principis que es van emprar per fer aquesta selecció i que van ajudar a focalitzar els objectius en els tres llibres finalistes van ser: lectura, factors i principis d'adquisició, implicació (docent i familiar) i llengua.

Els llibres seleccionats estan basats en evidències actuals, donat que es troben entre els anys 2018 i 2023. A més, estan documentats per diferents situacions experiencials, evidències pràctiques, teories d'altres autors de prestigi i investigacions de diverses institucions a través d'estudis estadístics d'anàlisis elaborades a diferents ciutats dels Estats Units.

No obstant això, a mesura que avançava la recopilació de la informació sobre el tema esmentat es va considerar rellevant per elaborar la discussió a Lev Vigotski, per a l'estreta relació que es va trobar entre el contingut i la teoria que aquest autor presenta. Així doncs, es va ampliar la franja traslladant-se a l'any 1990.

4.2. Anàlisi de les fonts

L'anàlisi de les diferents fonts s'ha realitzat a partir de diferents fases, per tal d'elaborar una discussió elaborada a partir de la informació d'aquestes.

En primer lloc, s'ha realitzat una lectura acurada de les lectures seleccionades, on s'han subratllat aquells aspectes més importants, fent les pertinents anotacions.

En segon lloc, s'ha dut a terme una ressenya de cadascuna de les lectures per poder veure de forma resumida l'aportació de cadascun dels autors al tema escollit, així com poder analitzar de forma crítica el valor de l'obra i les seves aportacions (vegeu Annex 1).

En tercer lloc, de cadascuna de les lectures s'ha elaborat un petit resum per capítols a partir de la informació subratllada prèviament. Així doncs, de cadascun dels capítols s'ha esquematitzat la informació rellevant.

En quart lloc, s'ha realitzat un mapa de relacions de principis i conceptes. Per realitzar aquesta fase de l'anàlisi ha sigut necessari recopilar tots els esquemes i poder comparar i veure els punts en comú. Per una banda, en el cas dels dos llibres de Gregorio Luri, s'ha agafat la informació coincident dels dos i seguidament s'han exposat els temes que tot i no repetir-se en els dos llibres, han estat rellevants. Per altra banda, per contrastar amb les idees de Glenn Doman, s'han comparat els principis de Gregorio Luri amb aquest segon autor. Per tant, s'han contrastat les idees dels tres llibres, observant detingudament quins aspectes es comparteixen, i quins no, fent una valoració d'aquests parant esment en la seva rellevància.

Per últim, amb el mapa de relacions esmentat anteriorment s'han elaborat tres categories a mode de principis que recullen tota la informació rellevant i d'influència cap a la lectura. Aquests principis són els següents:

- Predisposició natural dels infants per aprendre a parlar vs. No predisposició biològica per aprendre llegir
- Nivell sociocultural familiar
- Implicació familiar i docent

5. Discussió

L'objectiu principal d'aquest treball era conèixer les aportacions de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés d'aprenentatge de la lectura en educació infantil. A partir d'aquestes, s'ha dut a terme una comparativa dels pensaments entre els diferents autors i s'han destacat aquells aspectes que impliquen una rellevància en el procés lector dels infants en el període 0 - 6 anys.

La categorització realitzada per poder dur a terme la discussió ha estat recollida a la Taula 3, on es presenta la categoria o principi i els pensaments o tesis que hi tenen relació.

Taula 3

Categorització dels principis fonamentals a considerar sobre l'aprenentatge de la lectura dels infants de 0 a 6 anys

Categoria / Principi	Pensaments / Tesis
Predisposició natural per aprendre a parlar vs. No predisposició biològica per aprendre a llegir	• Els infants han de parlar bé per poder llegir bé.
Nivell sociocultural família	• Infants amb més/menys exposició a recursos. • Infants amb més/menys repertori de vocabulari. • Infants amb més/menys dificultats per adaptar-se a la vida escolar.
Implicació familiar i docent	• Importància de llegir en veu alta als infants ○ Importància de l'ensenyament enciclopèdic ○ Interacció cara a cara entre adult - infant ○ Forma de parlar i llegir de l'adult • Paper dels docents. «Ets mestre quan saps per què fas el que fas.» (Luri, 2023)

Nota. Elaboració pròpia a través de les aportacions de Luri (2018), Doman (2021) i Luri (2023).

El primer principi que sorgeix i comparteixen dos autors és la predisposició natural dels infants (0 - 6 anys) per aprendre a parlar a diferència de la no predisposició biològica per aprendre a llegir. Aquest és un aspecte a considerar a l'hora d'ensenyar a llegir a un infant donat que segons el que destaquen els dos autors, els infants que parlen bé també poden llegir bé, per tant, s'observa que tot i que els processos d'aprenentatge són diferents, hi ha una relació molt estreta entre parla i lectura. Amb aquesta informació es pot afirmar que els primers anys de vida dels nens i nenes són rellevants quant al desenvolupament de la parla, donat que serà en aquest període que l'infant comenci a integrar els elements clau d'aquesta. Per aquest motiu és clau desenvolupar-la al màxim i d'aquesta manera anar preparant l'infant per tal que en un futur el seu aprenentatge de la lectura sigui enriquidor, motivador i exitós, ja que aquest últim és un procés que s'ha de treballar de manera específica i requereix més implicació, per tant, serà rellevant poder facilitar-li prèviament aquest procés a l'infant.

Com s'ha pogut veure, el període 0 - 6 és essencial per desenvolupar la parla i posteriorment la lectura, per tant, s'han de contemplar dos principis rellevants que poden afectar de forma positiva o, per contra, poden dificultar aquests processos d'aprenentatge: el nivell sociocultural de les famílies i infants, i la implicació per part de mestres i familiars.

Fent referència al nivell sociocultural de les famílies i l'entorn dels nens i nenes es té en consideració que aquest pot afectar en tres àmbits concrets que s'exposen a continuació.

El primer àmbit fa referència als recursos, és a dir, l'exposició d'un infant a contes, converses amb un vocabulari ric i activitats culturals afectarà a l'adquisició de vocabulari, per tant, un infant amb una exposició constant a recursos culturals tindrà un vocabulari més ric que un infant que no ho està.

Així doncs, el segon àmbit fa referència a l'adquisició de vocabulari que un infant ha assolit en arribar a l'escola. Els nens i nenes que en iniciar-se en la vida escolar comprenen un alt percentatge de paraules seran capaços d'assolir el tercer àmbit, que consisteix a tenir una millor adaptació positiva a la vida escolar i, per tant, podran comprendre el diàleg de les mestres i els recursos que els hi faciliten tindrà sentit per ells i elles.

En conclusió, es veu com el nivell sociocultural afecta en l'exposició de recursos culturals dels infants, i, per consegüent, això determina el nivell d'adquisició de vocabulari d'un infant en iniciar-se en l'escola, i, per tant, com és la seva adaptació a la vida escolar. Aquest fet ha d'alertar a famílies i mestres, i prendre consciència de la real importància que tenen les influències de l'entorn de l'infant, en aquest cas concret, pel desenvolupament de la lectura i

els diversos aspectes que intervenen en aquest procés d'aprenentatge.

Tenint consciència d'aquesta informació, no es pot deixar de banda el paper dels adults en l'acompanyament que realitzen en el procés d'aprenentatge de la parla i la lectura, per tant, s'ha de donar rellevància a la implicació familiar i dels mestres i les mestres d'educació infantil en aquest procés.

Donat que l'aprenentatge de la parla s'ha vist que es realitza de forma natural a causa de la predisposició biològica que presenten els infants, tant família com mestres han de llegir en veu alta als nens i nenes, donat que serà a través d'aquesta escolta que l'infant aprengui a parlar i consegüentment a llegir. Considerant el fet de llegir en veu alta i parlar als nens i les nenes, s'ha de tenir en compte de quina manera es fa, ja que com s'ha vist anteriorment, segons el tipus de vocabulari que s'utilitzi l'infant aprendrà d'un mode o d'un altre. Així doncs, no només s'ha de fomentar la parla i la lectura sinó que aquesta es desenvolupi de la forma més positiva i enriquidora possible pels infants.

Segons les propostes dels autors, s'ha realitzat una classificació dels aspectes que s'han de tenir presents a l'hora de parlar i llegir als infants en veu alta: la posició, la forma i "el què".

Quan es parla de la posició és imprescindible veure quin és l'estat corporal en el qual es troba una persona adulta que s'està comunicant amb l'infant, tenint en compte la importància del "cara a cara". És rellevant dins d'aquest procés que l'infant i l'adult es trobin cara a cara per tal de poder integrar també el llenguatge no verbal, les expressions facials, la posició corporal i els moviments que es realitzen en llegir i comunicar-se.

Seguint per la forma, com s'ha vist anteriorment per ensenyar una llengua l'adult ha d'intentar arribar a l'infant a través de la seva via auditiva, fet que pot resultar complicat quan el nen o la nena té pocs anys de vida a causa de la poca maduració d'aquesta via (Doman, 2021). Així doncs, l'adult ha de prendre consciència i dirigir-se a l'infant utilitzant un llenguatge i una lectura clara i alta, i si s'escau, repetida. D'aquesta manera es fomenta aquest desenvolupament de la via del qual es parla, i no només això, sinó que l'adult li dona la importància que requereix a la parla, enviant missatges clars i donant-li l'oportunitat a l'infant de desenvolupar-la, amb la finalitat esmentada prèviament d'aconseguir desenvolupar la capacitat de l'infant per un bon progrés del procés lector.

És convenient destacar que en llegir en veu alta als nens i les nenes, s'ha de decidir sobre quins temes fer-ho. No seria cap misteri destacar en aquest punt del treball la importància de l'ensenyament enciclopèdic, donat que ja s'ha esmentat anteriorment que els infants hi han de

poder tenir un ventall de coneixements variats sobre diferents temes. Aquest és un aspecte que té molta rellevància en el procés lector de l'infant, donat que en el moment en què l'adult li proporciona el màxim de coneixements possibles sobre diferents temes, l'infant serà capaç de poder realitzar connexions entre el que ja està llegint i els seus coneixements previs, fet que fomentarà el seu coneixement expansiu, i a la vegada, serà capaç de comprendre millor els textos i, per tant, el seu procés lector tindrà un progrés satisfactori i enriquidor per l'infant.

Per tals causes, el paper de l'adult és imprescindible en aquest procés, donat que forma part de l'entorn de l'infant que serà qui promogui i qui faci possible que la parla i el procés lector d'aquest sigui possible. Així doncs, concretament els mestres i les mestres d'educació infantil han de tenir clar quin és el seu paper, saber per què fan el que fan i nodrir-se de tota la informació necessària per fer possible que dins de les aules es fomenti la parla, la lectura i es proporcionin eines necessàries perquè els infants puguin arribar a adquirir el procés lector d'una forma positiva, sigui quin sigui el seu nivell sociocultural.

No seria la primera vegada que dos autors com són Doman i Luri fan referència a la importància del paper de l'adult en el desenvolupament d'habilitats, processos i aprenentatges dels infants. Álvarez i Del Río (1990) analitzen la Teoria de Zona de Desenvolupament Proper (ZDP) de Lev Vygotski, on aquesta es defineix de la següent manera: «La Zona de Desarrollo Próximo es la diferencia entre el nivel de desarrollo real actual [ZDR] y el nivel de desarrollo potencial, determinado mediante la resolución de problemas con la guía o colaboración de adultos (...)». (Álvarez i Del Río, 1990)

Evidentment, el suport i l'ajuda de l'adult té rellevància en el desenvolupament i l'aprenentatge dels nens i les nenes, i aquest, és imprescindible per tal que l'infant pugui avançar entre allò que ja coneix (aprenentatges que té assolits) i aquells que ha d'assolir. Per descomptat, en el cas de l'aprenentatge de la lectura, com ja s'ha anat expressant, no serà diferent.

6. Conclusions

Com s'ha anat esmentant al llarg del treball, l'objectiu inicial que va fomentar la investigació i l'aprenentatge sobre aquest tema va estar poder conèixer les aportacions de Gregorio Luri i Glenn Doman en el procés d'aprenentatge de la lectura en educació infantil. Sens dubte, un cop finalitzada la recerca i haver pogut llegir, comparar i reflexionar sobre els diferents principis d'aquests autors, es pot afirmar que ha estat un procés d'aprenentatge molt enriquidor pels coneixements de l'autora com a mestra d'educació infantil.

És evident que des del punt de vista educatiu, es contempla el procés d'aprenentatge de la lectura dels nens i les nenes com un dels més importants al llarg de la seva escolarització i el seu desenvolupament, tot i això, després d'haver elaborat aquest treball l'autora ha pogut aprendre de forma més concreta aquells aspectes que poden incidir i determinar aquest procés de lectura, podent considerar aspectes quotidians i anant més enllà d'ensenyar-li o llegir-li un conte a un infant.

En funció dels aspectes esmentats, es poden extreure diverses conclusions sobre el tema d'investigació tractat en aquest treball.

En primer lloc, el paper de l'adult és primordial per preparar a l'infant per enfrontar-se a l'aprenentatge de la lectura, perquè serà l'encarregat de donar-li accés a la llengua i als recursos culturals que ajudaran l'infant a tenir més coneixement i vocabulari i, per tant, la realització de treball previ serà enriquidora i l'infant podrà enfrontar-se a l'aprenentatge de la lectura amb un treball previ que influirà de forma significativa en aquest procés.

Consegüentment, es pot afirmar que per poder contribuir de forma significativa i positiva en el procés d'aprenentatge de la lectura d'un infant en el període 0-6 anys, s'han de tenir presents aspectes que van més enllà de proporcionar-li un conte, és a dir, s'han de treballar en el dia a dia aspectes com l'atenció, la interacció cara a cara entre infant i adult, el coneixement expansiu, l'aprenentatge de la llengua oral, entre altres aspectes esmentats al llarg del treball. D'aquesta manera es proporciona al nen o la nena un coneixement previ que pugui ser enriquidor i pugui aportar-li vocabulari ric, fet que permetrà un desenvolupament favorable de la lectura i una adaptació escolar positiva.

En tercer i últim lloc, el paper de l'escola i dels professionals que la conformen serà decisiu per l'aprenentatge de la lectura dels infants. L'escola és l'espai on els infants de 0 a 6 anys passen gran part del seu dia, i els mestres i les mestres són els seus referents i els encarregats d'oferir oportunitats lectores a tots els nens i nenes independentment de quin sigui el seu nivell

sociocultural. D'aquesta manera, la figura del docent dins del procés lector es considera imprescindible sempre que aquest tingui la informació necessària i sigui capaç d'oferir espais enriquidors on els nens i nenes puguin desenvolupar les seves habilitats i capacitats, i en aquest cas concret, de preparar als infants per poder enfrontar-se de forma positiva a la lectura.

Per resumir de forma global aquestes tres conclusions, es pot afirmar que el paper de l'adult i la implicació d'aquests en el procés d'ensenyament i aprenentatge de la lectura, així com la seva preparació (abarcant tant familiars com mestres, així com qualsevol professional que pugui incidir en l'aprenentatge d'un infant), és un factor essencial pel desenvolupament del procés lector, considerant així la importància de què aquests tinguin a l'abast la informació i formació necessària per proporcionar als infants els recursos necessaris, les oportunitats i els espais adients on s'estimulin i fomentin les seves capacitats lectores, per garantir així la preparació i l'adquisició d'habilitats que possibilitin la lectura.

D'acord amb tots els principis esmentats al llarg d'aquest treball, les reflexions i conclusions extretes, cal destacar quina rellevància té tot el procés d'anàlisi elaborada en el context educatiu. Així doncs, a continuació es passarà a realitzar una breu conclusió sobre quina és la transferència d'aquest treball al context educatiu, quines han estat les limitacions de recerca, i per últim, quines podrien ser les futures línies de recerca.

En primer lloc, fent referència a la transferència al context educatiu, seria rellevant poder traslladar els principis esmentats en aquest treball a les aules, donant-li l'oportunitat a tots els mestres i totes les mestres de poder tenir accés a aquesta informació, i sobretot, que la puguin aplicar amb els nens i nenes de l'aula. A més, seria interessant conèixer de forma personal quines implicacions reals i pràctiques tenen els principis esmentats en el procés de lectura, és a dir, poder veure-ho en casos reals en el dia a dia. Tot i que aquesta última està limitada pels mestres i les mestres, donat que els infants de 0 - 6 anys estan separats per cicles (primer cicle dels 0 als 3 anys i segon cicle dels 3 als 6 anys) i es dificulta l'observació detinguda de la seva evolució, és interessant que les famílies puguin aplicar-ho amb els seus fills i filles.

Pel que fa a les limitacions de recerca, aquest Treball Final de Grau ha estat limitat quant a suport d'estudis científics extrets de fonts variades, és a dir, el treball s'ha elaborat únicament amb tres llibres i el recolzament final de la teoria de ZDP. El motiu ha estat que el tema principal que es va plantejar era fer una anàlisi d'allò que esmenten dos autors molt concrets sobre un tema específic, i per tant el camp de recerca ha estat reduït.

Tot i això, com a futures línies d'investigació i recerca podria ser interessant comparar els principis i tesis més rellevants de Luri i Doman amb altres autors que puguin aportar coneixements sobre el procés de lectura dels nens i nenes en l'etapa 0 - 6 anys, i ampliar així la categorització realitzada a la discussió d'aquest treball i veure si es poden extreure noves conclusions, o simplement, es reforça el que ja esmenten aquests dos autors. Seria interessant també poder emprar el mètode de lectura Doman (vegeu Annex 2) a les aules i poder observar de quina manera funciona amb un grup més elevat d'infants, és a dir, veure si té la mateixa funcionalitat o bé s'haurien de fer modificacions.

Després de l'aprenentatge extret amb la realització d'aquest treball seria interessant poder investigar i conèixer amb més profunditat altres mètodes que impliquin aportacions en el procés lector, com el de Emilia Ferreiro o Ana Teberosky, i poder contrastar-ho amb els principis de Luri i Doman.

En definitiva, el món educatiu, i sobretot en educació infantil, està en constant canvi i evolució, i cada vegada els mestres i les mestres tenen més accés a informació rellevant d'estudis que es van realitzant sobre la lectura i nous mètodes d'ensenyança. Les persones que formen part de l'entorn dels nens i les nenes han de ser capaços de tenir una mirada oberta cap als processos d'aprenentatge dels nens i les nenes, i observar detingudament que necessita cadascun d'ells per tal de poder oferir-li un entorn ple d'oportunitats que faci possible el desenvolupament d'habilitats lectores, fet que li permetrà poder desenvolupar-se en la resta d'àmbits tant acadèmics com personals.

7. Referències bibliogràfiques

Álvarez, A., & Del Río, P. (1990). Educación y desarrollo: la teoría de Vigotsky y la zona de desarrollo próximo. *Coll C, Palacios J, Marchesi A.(comp.) Desarrollo psicológico y educación, 2*, 93-119.

Doman, G. (2021). *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé* (A. Pareja, Trans.). EDAF, S. L. U. (Treball original publicat al 2011)

Luri, G. (2018). *El deber moral de ser inteligente. Conferencias y artículos sobre la educación y la vida*. Plataforma Actual

Luri, G. (2023). *Sobre el arte de leer. 10 tesis sobre la educación y la lectura*. Plataforma Actual

8. Annexos

Annex 1

Ressenya del llibre *Sobre el arte de leer. 10 tesis sobre la educación y la lectura* de Gregorio Luri

Sobre el arte de leer és una obra escrita per Gregorio Luri, filòsof, pedagog i escriptor. Aquesta va estar ampliada el febrer del 2023 per Plataforma Editorial. L'obra està dividida en capítols, cadascun dels quals fa referència a un tema concret relacionat amb l'acció de llegir i diversos aspectes que formen part d'aquest procés.

Luri, amb la seva formació i experiència, ofereix una perspectiva quant a la lectura que va més enllà de descodificar paraules, tant que el seu llibre és una referència important per entendre la rellevància de la lectura en la vida moderna actual. Durant la seva obra s'observa com explora l'acte de llegir com un dels aspectes fonamentals per garantir el creixement integral i el desenvolupament del pensament crític dels infants.

Centrant-nos en les idees principals que presenta l'autor quant a la lectura en educació infantil, parteix de la base que l'acte de llegir no és una acció natural, és a dir, no existeix una predisposició biològica per part de l'ésser humà cap a l'aprenentatge de la lectura. Luri ho compara amb la parla, donat que a diferència de la lectura, aquesta s'aprèn i s'estimula mitjançant l'escolta de la llengua oral. Tot i no compartir un procés similar d'aprenentatge, parla i lectura estan molt estretament relacionades segons el que esmenta l'autor a la seva obra, ja que és necessari que els infants adquireixin una bona parla per poder llegir bé.

A més, el fet que els nens i nenes puguin desenvolupar un llenguatge oral adequat depèn en gran manera d'allò que escolten al seu entorn, per aquest motiu Luri destaca la importància de tenir bons models a les escoles i planteja que els mestres i les mestres han de parlar mot, fer-ho de manera correcta, llegir en veu alta per tal de contribuir de forma significativa en la predisposició favorable dels infants cap a la lectura i expandir el seu repertori quant a vocabulari.

Per tant, l'autor defensa el paper de la institució de l'escola així com el dels mestres i les mestres quant a la implicació per afavorir el desenvolupament de la parla i la lectura, per tal de poder garantir el desenvolupament integral de cadascun dels nens i nenes de l'aula. Sobretot, Luri destaca la importància d'aquest fet en relació amb les diferències culturals que poden haver-hi dins de l'aula, considerant així els diferents nivells sociocultural familiars que poden

coexistir a les escoles. L'autor es basa en articles i estudis que demostren que els infants que provenen de famílies amb nivells sociocultural més elevats tenen més exposició a contes, converses variades i un vocabulari més ric. A més, s'observa de forma significativa a partir dels divuit mesos d'edat les diferències lingüístiques dels infants en funció de l'exposició que han tingut aquests a activitats culturals on es fomenta el llenguatge oral i la lectura.

La forma en què l'autor exposa els diferents aspectes rellevants i com uns estan estretament relacionats amb els altres permet al lector obrir la ment i anar realitzant connexions entre els aspectes a considerar en el moment en què ens plantejem el procés lector pel qual ha de passar un infant. L'obra permet tenir eines de caràcter pràctic que qualsevol docent pot abordar, canviar i introduir en el seu dia a dia per tal de convertir aquest aprenentatge de la lectura en una eina realment profitosa per l'infant, fet que li podrà garantir l'èxit no només acadèmic, sinó personal, donat que li obrirà portes en molts àmbits de la seva vida.

Ressenya del llibre *El deber moral de ser inteligente. Conferencias y artículos sobre la educación y la vida* de Gregorio Luri

El deber moral de ser inteligente. Conferencias y artículos sobre la educación y la vida és una obra escrita per Gregorio Luri, filòsof, pedagog i escriptor. L'obra està dividida en capítols, cadascun dels quals fa referència a una de les conferències a les quals es van fer referència al llarg del llibre, on es transmet informació sobre diversos temes que poden tenir implicacions en l'educació i l'aprenentatge d'un infant, així com aspectes de rellevància cap al procés tant lector com de la parla dels nens i nenes.

L'experiència pràctica i la formació de l'autor li ha permès poder oferir una perspectiva sobre aspectes relacionats amb l'educació i l'aprenentatge dels infants anant més enllà, donat que proposa un seguit de conferències que poden ser interpretades com a principis a partir dels quals un mestre o una mestra pot contribuir a desenvolupar el procés lector i l'aprenentatge de la parla dels nens i les nenes.

Considerant les idees principals que presenta l'autor amb les diverses conferències esmentades, defensa la idea d'educar l'atenció, fet que desencadenarà en l'aprenentatge d'una lectura lenta. També, té en compte el fet de donar-los als infants les eines necessàries perquè aquests puguin tenir dret a descobrir el món, per això justifica la idea que els mestres i les mestres han de saber en tot moment per què fan unes accions i no unes altres.

L'autor també considera aspectes com el nivell sociocultural de les famílies d'aquests infants, la meritocràcia i el talent dels nens i nenes, fent referència a si realment aquest talent és un fet innat o un aspecte que s'ha de fomentar al llarg del temps.

Per tant, l'autor reflexiona d'una forma global i una perspectiva oberta sobre els diferents aspectes que poden influenciar l'aprenentatge dels nens i les nenes, però un com més, veiem que tots els principis dels quals parla afecten de forma directa a l'aprenentatge de la parla i la lectura d'aquests infants. Tanmateix, no deixa de banda el paper de les famílies i els i les mestres que acompanyen a aquests infants en aquest procés, destacant la importància d'aquests a l'hora de fomentar la parla i l'aprenentatge de la lectura, així com tots els aspectes que influencien aquests processos.

Un cop més es veu com l'autor expressa tots els aspectes esmentats anteriorment amb la pràctica, fet que permet tant a mestres com familiars que llegeixin el llibre poder connectar amb la seva pròpia experiència i fer que es puguin afegir petites millores en la pràctica i accions diàries.

Ressenya del llibre *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé* de Glenn Doman

Glenn Doman, fisioterapeuta des de 1940, és l'autor de l'obra *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé*. Ell va iniciar-se en el camp del desenvolupament del cervell infantil i va fundar els *Institutes for the Achievement of Human Potencial* (Instituts per l'Assoliment de les Possibilitats Humanes) l'any 1955 a Filadèlfia. A través del treball específic que va realitzar amb nens i nenes que patien lesions cerebrals va concloure amb uns descobriments fonamentals sobre el creixement i el desenvolupament, fet que li va permetre ampliar la seva formació i crear un mètode específic de lectura.

L'autor, en el seu llibre tracta diversos aspectes que poden fomentar l'aprenentatge dels infants, se centra en edats primerenques (0 - 6 anys) i proposa diferents principis distribuïts en capítols que poden influenciar aquest procés d'aprenentatge. L'autor se centra en l'aprenentatge de coneixements enciclopèdics, el procés de la parla i de la lectura. També proposa un mètode per ensenyar als infants l'aprenentatge de les matemàtiques.

D'acord amb els principis que es poden veure al llibre, l'autor defensa la idea que els nens i les nenes són genis de la lingüística, i que en aquestes edats primerenques és quan més capacitat d'aprenentatge tenen. A més, destaca el paper important de les famílies i l'entorn en general, afirmant que aquest entorn és el que farà possible que l'infant pugui aprendre, donat que tot i

que els nens i les nenes estan preparats per aprendre, aquest aprenentatge s'ha d'estimular per tal que pugui tenir lloc.

A més, en els últims capítols del seu llibre proposa uns mètodes de caràcter pràctic totalment aplicables per famílies i mestres, tot i que està més enfocat a les famílies pel caràcter tan individualitzat d'aquests mètodes. Considera mètodes d'aprenentatge de la lectura, coneixement enciclopèdics i aprenentatge de les matemàtiques.

Sense cap dubte l'autor defensa el paper de l'adult dins d'aquest procés com l'encarregat de fomentar la motivació, fer que l'aprenentatge dels nens sigui enriquidor i sobretot creure en aquesta capacitat que els infants tenen.

La rellevància que l'autor li dona al paper de les famílies i les mestres, i el període sensible dels infants dels 0 als 6 anys no pot deixar disconforme a ningú. Qualsevol professional d'educació, pare o mare que pugui endinsar-se en aquestes línies, com a mínim, podrà reflexionar sobre la realitat que presenta un infant, la capacitat que aquest té davant de l'aprenentatge i el paper fonamental de l'adult, prenent consciència així de la gran influència i tot el que pot arribar a aconseguir un adult davant la capacitat que té un infant.

Annex 2

Glenn Doman defensa l'aprenentatge de la lectura en el període sensible dels nens i les nenes, així mateix, com més aviat es comenci aquest procés, més facilitat tindrà l'infant d'aprendre a llegir.

En el seu llibre *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé* l'autor presenta el seu mètode de lectura amb uns principis bàsics sobre la forma d'ensenyar a un nadó a llegir. Aquests principis han estat recollits en la Taula 4 a mode resum per part de l'autora del Treball Final de Grau, per tal de tenir una visió clara i esquemàtica d'aquest mètode.

Taula 4

Mètode Doman per a l'aprenentatge de la lectura

Prèviament a la lectura	
Preparació dels materials	- Cartolina blanca: crear rètols de 10x60 - Retolador vermell - Escriure paraules que es volen ensenyar amb una alçada de 7,5 cm - Lletra minúscula, excepte noms propis - Traç gruixut de les lletres (12 mm o més) - Mínim preparar 200 paraules
Inici de la lectura	
Primer pas: Paraules soltes	- Grups de paraules de 5 en 5 - Entorn sense distraccions - Ensenyem paraula del cartell (no més d'un segon) i la verbalitzem. Aquest pas s'ha de repetir amb les següents quatre paraules, fent així el primer grup de cinc. Repetir aquesta acció tres vegades al dia, en diferents moments. - L'endemà fem el mateix procés però afegint un nou conjunt de cinc paraules. I el tercer un altre grup de cinc. (El tercer dia estarem ensenyant quinze paraules per dia) - En tenir tres grups de cinc paraules afegirem dos grups més. Quan tinguem cinc grups, és a dir, 25 paraules es podrà començar a eliminar paraules i afegir-ne noves. - Per començar a retirar paraules i afegir-ne noves: elimina una paraula de cada conjunt que ja porti

cinc dies sent ensenyat, i afegir una nova.

- Al final de cada sessió, mostrar-se afectuós amb l'infant.

*Les primeres 15 paraules han de seleccionar-se en funció de la familiaritat que tingui l'infant amb aquestes: noms de familiars, animals domèstics, menjar preferit, objectes de la casa.

*Següents conjunts que es van afegint després de les primeres 15 paraules seguiran l'ordre següent: parts del cos - vocabulari de la casa - objectes propis de l'infant - menjars - animals - accions (aquests últims s'ensenyaran acompanyant el moviment de cada acció)

Segon pas: Parelles de paraules i oracions

- Repàs de les paraules que ja coneix
- Determinar amb quines d'aquestes pot elaborar parelles de paraules.
- Afegir un nou grup de paraules anomenat "Paraules modificadores" amb les quals es puguin realitzar parelles: colors bàsics.
- Un cop presentats els colors, ja es pot preparar el primer conjunt de parelles: amb paraules apreses al primer pas, i les paraules modificadores.
- Quan es va progressant, es pot afegir un nou grup de paraules modificadores: adjectius amb el terme oposat. Si s'escau, es pot il·lustrar el concepte.
- Presentar el nou grup de parelles de paraules.

*En l'ensenyança dels colors bàsics, és interessant escriure el nom del color i darrere de la targeta que aparegui aquell color corresponent.

Tercer pas: oracions

- Cal afegir un verb a les parelles de paraules treballades al segon pas.
- Tres formes d'ensenyar oracions gramaticals:
 1. Utilitzar les targetes de vocabulari creades anteriorment i preparar-ne noves amb el verb "està". Formar oracions amb tres targetes: nom + verb està + acció.
Primerament, ho realitzarà l'adult, i seguidament es convida l'infant a què triï una targeta de cada grup per formar l'oració, i així successivament per torns.
 2. Preparar un conjunt de cinc oracions amb la mida de la lletra 5 cm. S'ensenyarà la targeta durant cinc dies, tres vegades al dia. Seguidament, s'afegiran dues oracions noves diàriament i s'aniran retirant les antigues.

	3. Preparar un llibre (20 x 46 cm) senzill amb cinc oracions (lletra vermella de 5 cm) amb una il·lustració per cadascuna. El primer llibre pot ser un diari amb els hàbits de l'infant. Llegir dues o tres vegades al dia durant diversos dies.
Quart pas: frases	- Seguir el mateix procediment que al pas anterior per presentar oracions, utilitzant en aquest cas cinc paraules. - Cal afegir un nou grup de targetes: un - una - uns - unes - el - la - els - les. (Aquest grup de paraules no pot presentar-se per separat, ja que l'infant les ha d'aprendre atribuint-li un sentit i una funció, i això vindrà determinat pel context. - Utilitzar els tres mètodes esmentats al tercer pas. - En anar afegint més paraules a les frases, s'haurà de reduir la mida a 4 cm i la mida de la targeta serà de 46 cm. - Quan l'infant ja domini aquest pas, per tal d'evolucionar s'haurà de: 1-Reduir la mida de la lletra 2-Augmentar el nombre de paraules 3-Canviar el color de la lletra de vermell a negre *Els últims passos d'evolució no s'han de dur a terme alhora, s'han d'anar incorporant progressivament: primer reduir la mida, i quan l'infant s'hagi adaptat, passar a augmentar el nombre de paraules, i així progressivament.
Cinquè pas: llibres	- Buscar un llibre que tingui vocabulari que l'infant ja conegui amb els requisits següents: ○ Tenir 50 - 100 paraules ○ No més d'una frase a cada pàgina ○ Lletra no inferior a 22 mm ○ Text amb il·lustracions precedents: l'infant ha de girar la pàgina següent per poder veure la imatge que correspon a la frase llegida. - Els llibres han de ser interessants per l'infant. - Si el llibre presenta vocabulari nou, s'ha de presentar en forma de paraules soltes prèviament a la lectura del llibre. - Important: adult ha de seure amb l'infant a llegir-li

el llibre, i si l'infant ho desitja, pot llegir les paraules.

Nota. Doman (2021, p. 157-179).